

Workshop

“Meststoffen uit natuurterrein:
biologische sector laat kansen liggen”

bioKennis →

WAGENINGENUR

For quality of life

Meststoffen uit natuurterrein: biologische sector laat kansen liggen

Verslag workshop 26 november 2009

Ir. P.H.M. Dekker, ing. D. van Balen en ing. J.G.M. Paauw

© 2010 Wageningen, Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO)

Alle intellectuele eigendomsrechten en auteursrechten op de inhoud van dit document behoren uitsluitend toe aan de Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO). Elke openbaarmaking, reproductie, verspreiding en/of ongeoorloofd gebruik van de informatie beschreven in dit document is niet toegestaan zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van DLO.

Voor nadere informatie gelieve contact op te nemen met: DLO in het bijzonder onderzoeksinstituut Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

DLO is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.

In Nederland vindt het meeste onderzoek voor biologische landbouw en voeding plaats in de, voornamelijk door het ministerie van LNV gefinancierde, cluster Biologische Landbouw. Aansturing hiervan gebeurt door Bioconnect, het innovatienetwerk voor biologische agroketens (www.bioconnect.nl). Hoofduitvoerders van het onderzoek zijn de instituten van Wageningen UR en het Louis Bolk Instituut. Dit rapport is binnen deze context tot stand gekomen. De resultaten van de verschillende kennisprojecten vindt u op de website www.biokennis.nl. Voor vragen en/of opmerkingen over dit onderzoek aan biologische landbouw en voeding kunt u mailen naar: info@biokennis.nl. Heeft u suggesties voor onderzoek dan kunt u ook terecht bij de loketten van Bioconnect op www.bioconnect.nl of een mail naar info@bioconnect.nl.

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het kader van het LNV-programma Beleidsondersteunend Onderzoek cluster Biologische Landbouw, Bodemvruchtbaarheid (BO-04-010)

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

PPO-projectnummer: 3250109809

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

Businessunit Akkerbouw, Groente Ruimte en Vollegrondsgroente

Adres : Edelhertweg 1, Lelystad
: Postbus 430, 8200 AK Lelystad
Tel. : 0320 - 291111
Fax : 0320 - 230479
E-mail : infoagv.ppo@wur.nl
Internet : www.ppo.wur.nl

Inhoudsopgave

pagina

1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	5
2	AANLEIDING, DOEL EN WERKWIJZE	7
3	LEZINGEN	9
3.1	Lezing vanuit de primaire sector door Joost van Strien	9
3.2	Lezing vanuit de groep natuurterreinbeheerders door Frank van Hedel van Staatsbosbeheer	9
3.3	Lezing vanuit de groep composteerders door Hans Scholten van de BVOR	10
4	VERSLAG DISCUSSIEGROEPEN.....	11
4.1	Groep primaire sector	11
4.2	Groep composteerders	13
4.3	Groep natuurterreinbeheerders	14

1 Conclusies en aanbevelingen

1. De primaire sector beschouwt het besluit om alleen biologische compost als A-meststof te verklaren als een zware ingreep. Bij de workshop waren vertegenwoordigers van de werkgroep 100% biologische mest aanwezig en op deze groep is een duidelijk beroep gedaan om de ontwikkeling op de voet te volgen en zien te bewerkstelligen dat groencompost als A-meststof wordt aangemerkt. Het hoeft niet per sé van biologische oorsprong te zijn als de compost maar vrij is van schadelijke inhoudstoffen.
2. De primaire sector wil dat de mogelijkheden worden verruimd om zelf product uit natuurterreinen te kunnen composteren. Er is nogmaals gepleit om de 1-km grens voor het gebruik van 'afval' uit natuurterrein te verruimen en te zorgen dat het begrip afval wordt verruimd.
3. De telers vragen zich af of er bij de groencomposteerders niet bij te hoge temperatuur gecomposteerd wordt. Uit oogpunt van hygiënisering is dit wellicht nodig, maar er wordt dan ook veel kostbare organische stof 'verbrand'.
4. De biologische glastuinbouwers geven aan dat zij beslist niet zonder compost kunnen; de opengronds telers denken dat er ook nog wel alternatieven ontwikkeld kunnen worden. Die alternatieven leveren wel oplossingen op voor de levering van stikstof, maar niet voor dekking van het structurele tekort van de sector van fosfaat en kali.
5. De groencomposteerders en natuurterreinbeheerders hebben een afwachtende houding en geven aan dat als de biologische sector wensen heeft dat zij daarvoor de portemonnee moeten trekken. De koopkrachtige vraag van de biologische sector schatten zij overigens in als laag. De aanscherping dat alleen biologische compost als A-meststof kan worden aangemerkt, zien zij als doodsteek voor levering van compost aan de biologische sector..
6. De natuurterreinbeheerders gaven aan dat zij op dit moment meer bezig zijn om andere afzetkanalen voor hun organische producten te ontwikkelen (o.a. energiewinning) en dat het bestemmen van natuurterreinen als grondstofleverancier ten behoeve van de biologische sector op dit moment bij hen nauwelijks in beeld is.

2 Aanleiding, doel en werkwijze

Aanleiding voor de workshop

Er zijn drie aanleidingen te noemen om deze workshop te organiseren.

1. Uit het project Retourstromen biologische landbouw dat in 2008 door PPO-AGV is uitgevoerd is gebleken dat met het organiseren van retourstromen het niet mogelijk is om de kringloop van nutriënten te sluiten. Gebruik van producten van natuurterreinen is toen als een belangrijke aanbeveling naar voren gebracht.
2. De aanscherping van de wetgeving om tot 2020 tot een stapsgewijze verhoging te komen van het gebruik van A-meststoffen om in 2020 tot de situatie te komen dat alleen A-meststoffen worden gebruikt. Van de compostsoorten wordt alleen biologische compost daarbij als A-meststof aangemerkt.
3. Gebruik van product van natuurterreinen gebeurt nu betrekkelijk incidenteel en is sterk afhankelijk van lokale initiatieven. De workshop kan aanleiding geven tot een meer structurele benadering te komen.

Doel

Het doel van de workshop is het met elkaar vaststellen van de potentie van natuurterreinen voor de biologische sector in een setting waarin de biologische sector, de beroepsmatige composteerbedrijven en de natuurterreinbeheerders aanwezig zijn.

Inzicht krijgen in de kansen en in de belemmeringen in de keten van deze drie partijen; wat zijn de kansen en wat zijn de belemmeringen? Waar liggen belemmeringen en welke randvoorwaarden zijn er.

Werkwijze

Er zijn vertegenwoordigers van de primaire sector, composteerders en natuurterreinbeheerders op persoonlijke titel uitgenodigd plus nog een beperkt aantal personen vanuit onderzoek en voorlichting. De samenstelling van de genodigden is zodanig dat ook vertegenwoordigers van het Parapluplan 100% biologische mest en vertegenwoordigers van de Themawerkgroep Bodemvruchtbaarheid van Biologica aanwezig zijn. Ook een vertegenwoordiger van het ministerie van LNV en van Skal behoren tot de genodigden. De lijst van aanwezigen is als bijlage bij dit verslag toegevoegd. De workshop is als volgt opgezet:

- Drie korte inleidingen door een vertegenwoordiger vanuit resp. de primaire sector, de natuurterreinbeheerders en de composteerders.
- Discussie in subgroepen over een stelling. Het verwoorden van kansen, belemmeringen en oplossingsrichtingen individueel door de deelnemers en door discussie in de subgroepen.
- Centrale terugkoppeling en plenaire discussie
- Maken van afspraken en formuleren van aanbevelingen.

3 Lezingen

3.1 Lezing vanuit de primaire sector door Joost van Strien

Joost van Strien heeft in de Noordoostpolder een 90 ha groot biologisch akkerbouwbedrijf. Hij gebruikt compost om het gebruik van meststoffen te beperken en voor verbetering van de bodemvruchtbaarheid. Joost is lid geweest van het Parapluplan 100% biologische mest. Hij geeft aan dat de biologische sector altijd aanvoer van nutriënten van buiten nodig heeft, omdat alles wat naar menselijke consumptie gaat de biologische sector verlaat. Hij voorziet dat er op termijn onvoldoende biologische dierlijke mest beschikbaar is en dat het structurele tekort niet volledig opgevangen kan worden door teelt van vlinderbloemigen en door beter gebruik te maken van retourstromen. Gebruik van product van natuurterreinen is dan noodzakelijk.

Compost van natuurterreinen is een van de belangrijke alternatieven. Compost met een minerale samenstelling van N:P:K van 3:1:4 ziet hij als optimaal. Compost moet wel goed op het veld te verdelen zijn, emissiearm wat betreft broeikasgassen, snel beschikbaar stellen van stikstof is belangrijk en van biologische herkomst.

Als grote knelpunt ziet Joost het gescheiden houden van afvalstromen van reguliere/niet biologische bedrijven van die van biologische herkomst. De Skal-certificering eist dit.

Composteren op eigen landbouwbedrijf in de nabijheid gelegen van een natuurterrein ziet hij als ideaal. Afhankelijk van het type natuurgebied zal er een andere kwaliteit en compost met een andere samenstelling geproduceerd worden.

Zelf heeft hij de ervaring dat met de compost zuring meegekomen is. Vermoedelijk niet van de compost zelf, maar veroorzaakt door zuring op de plaats van de composthoop dat mee 'geogst' is. Hij gebruikt vooral late maaisels met een te lage energiewaarde voor veevoer en product van rietlanden met een te lage kwaliteit voor gebruik als dakbedekking. Hij ziet mogelijkheden voor het gescheiden houden van maaisel op composteerbedrijven.

Merijn Bos van LBI geeft een aanvulling op de lezing vanuit zijn onderzoekservaring. Hij bestempelt de productkwaliteit van compost als goed. Door compostering bij 70 °C wordt een onkruidvrij product verkregen met een hoog organisch stofgehalte, een gunstige N/P/K-verhouding (4:1:3) en met een laag gehalte aan zware metalen. De regelgeving om product van natuurterreinen op eigen bedrijf te composteren wordt door hem als een duidelijk knelpunt ervaren.

3.2 Lezing vanuit de groep natuurterreinbeheerders door Frank van Hedel van Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer beheert 240.000 ha natuurterrein, o.a. water, rietland, heide en bos. De inkomsten uit natuurterrein zijn voor Staatsbosbeheer essentieel en verhoging van de inkomsten is door de overheid als een verplichting opgelegd. Wat de afzet van product van natuurterreinen betreft, laat Staatsbosbeheer zich door economische motieven leiden.

Veel product van natuurterreinen gaat naar de houtverwerkende industrie, maar ook maaisel van gras- en rietland wordt afgevoerd. De kwaliteit van het maaisel varieert sterk per gebied. De kwaliteit varieert van kruidig materiaal tot voergras. Ook is er een duidelijk verschil te bemerken tussen materiaal van zoet en van brak water. Er zijn convenanten afgesproken wat betreft levering van hout voor energiedoelinden, maar ook de afzet van riet aan een energiecentrale past hier goed in. Riet heeft een hogere energiewaarde dan hout. Als gras gebruikt wordt als covergistingsmateriaal zijn vergisters ook bereid om iets voor het gras te betalen. Composteren kost Staatsbosbeheer geld en is dus geen aantrekkelijk afzetkanaal. Het bevreemd de inleider dat er een negatieve prijs hangt aan organische producten bestemd voor compostering, terwijl de primaire sector de kwaliteit van compost roemt en aangeeft dat het een waardevol product is. De regels ten aanzien van het afvoeren van 'afval' van natuurterreinen worden als knellend ervaren. Het produceren van organische producten als grondstof voor de landbouw wordt nu wel als productiedoel omschreven en dan is er geen sprake van afval in de zin van de wetgeving. Ook wordt natuurterrein wel verpacht aan boeren om het gemaaid gras als veevoer te bestempelen en wordt ook wel gras 'op stam' verkocht.

3.3 Lezing vanuit de groep composteerders door Hans Scholten van de BVOR

De groencomposteerders hebben in Nederland de vergunning om 'organische afvalstoffen' van natuurterreinen te composteren in een composteerinrichting. Het afval wordt o.a. verkleind, gemengd op- en omgezet en na composteren gezeefd. Composteren is een aëroob proces bij een temperatuur van 60 tot 70 °C. Bij deze temperatuur wordt de compost gehygiëniseerd en zijn alle onkruidzaden, waaronder die van Jacobs kruiskruid, gedood. Voor de composteerinrichting is een weegbrug noodzakelijk, moet de inrichting een vloestofdichte vloer hebben, moet opvang en hergebruik van terreinwater verzorgd zijn, moet de composthoop belucht kunnen worden, moet geuremissie beperkt worden en moet er ook veel administratief werk verricht worden. Het is een kostbaar proces. Het poorttarief is al snel € 20 tot € 40 per ton afval. Om biologische compost te kunnen leveren moet de aanvoer voldoende groot zijn en is er extra opslagruimte nodig. Biologische compost moet volledig gescheiden van het overige groenafval geproduceerd worden. Dit werkt nog meer kostenverhogend.

Uitgedrukt per kg fosfaat heeft groencompost binnen de groep meststoffen de hoogste waarde van effectieve organische stof. Groencompost heeft een lage waarde aan zware metalen. Bij gebruik van compost telt de stikstof voor 10% mee in het vaststellen van de werkzame hoeveelheid stikstof (stikstofgebruiksnorm) en de fosfaat voor 50% voor vaststellen van de fosfaatgebruiksnorm (maximale vrijstelling 3,5 kg P₂O₅/ton). Het is een schoon product en heeft bovendien een ziekteverende eigenschap. Groencompost kent vele bestemmingen. Ongeveer 40% van de compost gaat naar de land- en tuinbouw. Er gaat ook compost naar potgrondleveranciers waar het dienst doet als veenervanger en het wordt ook gebruikt in de wegebouw voor toepassing in de berm. Naar particulieren gaat maar 1,8%. Van GFT-compost gaat ongeveer 60% naar de land- en tuinbouw.

Als vanaf 2012 alleen biologische compost als A-meststof wordt aangemerkt, zal de afzet naar de biologische sector langzaam verdwijnen. Het gescheiden houden van gangbaar en biologisch grondstoffen is niet mogelijk (te duur). De sector wordt opgeroepen om dit besluit te herzien. Om dogmatische reden is besloten dat gebruik moet worden gemaakt van biologische compost, terwijl niet helder is gemaakt dat er met levering van groencompost zich problemen voordoen op biologische bedrijven.

Er is een toenemende vraag naar houtachtig materiaal voor levering aan energiecentrales. Voor een goede compostering is wel een voldoende hoge C/N-verhouding vereist. Dit kan dan in de knel komen als hout te duur wordt om meegecomposteerd te worden.

De BVOR heeft met het ministerie van LNV, het Bosschap, het Platform Hout in Nederland (aangeduid als de BNLH-sector) het convenant Schone en Zuinige Agrosectoren ondertekend. In het Bosschap zitten o.a. Staatsbosbeheer, Kroondomein, Defensie, waterschappen en gemeenten. Volgens dit convenant moet de BNLH-sector er naar streven om ca een zesde (32 PJ) van het totaal aan 200 PJ aan duurzame energie die de agrosectoren jaarlijks zullen gaan produceren, voor haar rekening te nemen. Dat betekent dus dat de BNLH-sector zich reeds verplicht heeft om naar een maximalisering van de levering van biomassa te streven.

De groencomposteerders vinden dat zij in een oneerlijke concurrentiepositie met de leveranciers van dierlijke mest verkeren. Aan compost worden hogere eisen gesteld dan aan mest.

4 Verslag discussiegroepen

De genodigden zijn in drie groepen uiteen gegaan;

- A. groep primaire sector,
- B. groep composteerdere,
- C. groep natuurterreinbeheerders.

De onderzoekers, beleidsvertegenwoordigers en adviseurs hebben zich verdeeld over deze drie groepen.

Alle drie de groepen hebben een stelling meegekregen met de vraag om hierop te reageren en vervolgens ook in te gaan op vragen ten aanzien van kansen en belemmeringen om meer gebruik te maken van product van natuurterreinen, welke randvoorwaarden daarbij gelden en welke oplossingsrichtingen men ziet.

4.1 Groep primaire sector

Stelling “Zonder compost van natuurterreinen heeft de biologische sector geen toekomst!”

- De stelling is veel tekort om de bocht en is als zodanig onzin. Het wordt wel lastig als biologische compost wegvalt. De stelling dat mét compost er méér toekomst is, spreekt meer aan. Zonder natuurcompost zal de biologische plantaardige sector er anders uit gaan zien.
- Voor de glasteelt geldt wel dat deze niet zonder compost kan; het hoeft niet persé biologische compost te zijn. Er zijn voor de opengrondsteelten wat betreft organische stof- en stikstofvoorziening voldoende alternatieven om binnen het bedrijf meer zelfvoorzienend te worden en daarmee de mineralenbehoefte te beperken; voor fosfaat en kali ligt dit anders. Denk aan inzet van vlinderbloemigen en gebruik van biologische mest. De glastuinbouw kan voor organische stofvoorziening en levering van nutriënten ook gebruik maken van luzerne en van andere akkerbouwproducten, van gecertificeerde groencompost en van restproducten uit de voedingsindustrie.
- Landbouw is een geïntegreerde activiteit; wetgeving moet ruimte geven om op specifieke situaties in te kunnen spelen. Het gaat om samenhang en niet om scheiding. Het op peil houden van de bodemvruchtbaarheid moet sturend zijn; in principe biologisch en daarbij gevaren uitsluitend. Op basis van een risico-analyse moet gebruik van groencompost wél toegestaan worden. Snoeihout van gangbare boomgaard en bermmaaisel langs autoweg moet je wel uitsluiten. Hoe ver ga je door in de eisen die je stelt aan het biologisch zijn?
- Door natuurterreinen te certificeren kan het groenafval verwerkt worden tot biologische groencompost. Het “afval” uit natuurterreinen is biologisch geen afval.

Vraag 1. Welke kansen ziet u in het gebruik van compost van natuurterreinen?

- Compost is uitstekende bron voor organische stofaanvoer en is een aanvulling op de mineralenbehoefte. Het is een nuttige grondstof, omdat het risico van verontreinigingen nihil is. Vrij van onkruidzaden, laag in zoutgehalte wat voor de glasteelt zeer belangrijk is en het heeft een redelijke werkingscoëfficiënt.
- Zelf composteren op een biologisch bedrijf nabij een natuurgebied heeft de voorkeur boven composteren door derden (je maakt je eigen kwaliteit, het is goedkoper en het bespaart brandstof en vrachtautokilometers). Het heeft een goede N/P/K-verhouding (3:1:3). Goede kansen, mits goede afstemming.
- Er zijn veel natuurterreinen en dus zijn er grote mogelijkheden voor levering van groencompost. Het heeft een hoge PR-waarde om als biologische sector gebruik te maken van natuurterreinen. Goede bemonstering op residuen.

Vraag 2. Welke belemmeringen ziet u en welke randvoorwaarden zijn er volgens u in het gebruik van compost van natuurterreinen?

- Organische producten van natuurterreinen moeten niet als afval benoemd worden. De wetgeving heeft hierop aanpassing. Het is een waardevolle grondstof voor de landbouw.

- De kosten zijn te hoog (transport, poorttarief bij ontvangst bij composteerder), de opmenging is een probleem. Beschikbaarheid verdient aandacht. Certificeren van groencompost of apart composteren ten behoeve van de biologische sector leidt tot kostenverhoging.
- Composteren bij de gebruiker heeft de voorkeur. Je hebt dan ook geen of veel minder administratieve 'rompslomp'. Er zijn ook andere sectoren (energiedoelinden) die hard aan de organische producten van natuurterreinen trekken.
- Bij groencomposteerders wordt gecomposteerd bij een hogere temperatuur dan voor de biologische teler nodig is; kostbare organische stof wordt 'verbrand' en de kwaliteit van compost voor het bodemleven is dan ook nog minder.
- Grootschalig composteren bij de groencomposteerders leidt tot verhoging van transportafstanden en daarmee tot hoger energiegebruik. Voor composteren op eigen bedrijf zijn ook investeringen nodig en is ook vakmanschap vereist.
- Bij gebruik van compost in de glastuinbouw worden er extra hoge eisen aan het maximale zoutgehalte gesteld. Niet alle grondstoffen van natuurterreinen zijn daarom geschikt voor compostbereiding voor de glastuinbouw.
- Aanscherping van de regelgeving vanaf 2012 m.b.t. het compostgebruik zal een negatief effect hebben op de afzet van groencompost.

Vraag 3. Wat is nodig om de belemmeringen op te lossen?

- Er is meer onderzoek nodig (soort, samenstelling, aanbod, economische aspecten).
- Aanpassing regelgeving (het is geen afval). De wetgeving is te rigide. Er moet een ruimere vrijstelling komen.
- Samenwerking tussen biologische teler en natuurterreinbeheerder in regionaal verband levert wederzijds voordeel op. Kostenbesparing. Korte lijnen door op lokaal niveau te composteren.
- Een koepelorganisatie kan een match maken tussen telers en composteerders.
- Keurmerk voor compost. Maak een vergelijking in broeikasgasemissie en organische stofverlies door composteren tussen grootschalig regionaal composteren met lokaal composteren op het biologisch bedrijf.
- Maak gebruik van de kristallisatieproef van het LBI om de kwaliteit van compost te meten als waarde voor het bodemleven. Het gaat om de intrinsieke kwaliteit van de compost. Hecht een grotere waarde aan de kwaliteit van het eindproduct dan aan het regelen hoe dit tot stand moet komen.
- In landelijk afvalbeheersplan 2 wordt de problematiek van producten uit natuurterreinen al anders geregeld. Het heet dan productieresidu. Voorgesteld wordt om het produceren van grondstof voor de biologische landbouw als productiedoel van de natuurterrein te verwoorden; het is dan geen afval en geen productresidu.
- In de wet- en regelgeving wordt nu sterk gehandhaafd op het proces van composteren terwijl er veel meer gekeken zal moeten worden naar het eindproduct en de wensen die de sector stelt ten aanzien van de kwaliteit.

4.2 Groep composteerdere

Stelling. “De composteerdere moeten dé centrale rol spelen in het leveren van biologische compost”

- De composteerdere zijn het niet met de stelling eens. Het is niet reëel. Het leveren van biologische compost is te duur. Kostentechnisch moeten de composteerdere € 50/ton (af bedrijf) krijgen voor de compost, waarbij gerekend wordt met € 0 voor input van o.a. gras en mits het van voldoende omvang is (30.000 ton op jaarbasis per bedrijf). Daarnaast willen natuurterreinbeheerdere niets betalen voor afvoer van groenafval.
- Voor biologische compost moeten veel extra kosten worden gemaakt. Bij binnenkomst moet het organisch afval van natuurterreinen gescheiden worden van het overige groenafval. Dit groenafval moet op een afgeschermdere locatie worden gecomposteerd, waarbij ook het percolaatwater gescheiden moet worden opgevangen.
- Groencompost is al ‘biologisch’. Het gaat hoofdzakelijk om snoeihout + gras + blad uit openbaar groen. Er worden geen pesticiden en er wordt geen kunstmest gebruikt. Beschouw het dan ook als biologisch. Het is belangrijk dat er een duidelijke definitie komt van biologische compost.
- De bedreiging is dat er na 2012 geen compost (van natuurterreinen) is die voldoet aan de criteria van A-meststof. Hout afkomstig van natuurterreinen kan goed worden afgezet als energiebron. Het gebruik van GFT-compost voldoet niet altijd aan het voor de biologische landbouw gestelde maximum lood-gehalte. Ongeveer 10% van de GFT voldoet aan de gestelde eisen.
- Benoem het probleem dat er nu is met groencompost en ga dan aan de oplossing van dat probleem werken. Wellicht kan de wetgeving flink versimpeld en daarmee de toepasbaarheid vergroot worden.

Vraag 1. Welke kansen ziet u in het gebruik van compost van natuurterreinen?

- De groencomposteerdere zien de kansen somber in. De sector wordt op hoge kosten gejaagd en de biologische sector kan dat niet betalen.
- Het scheiden van grondstoffen die aan de biologische criteria voldoen en het vervolgens apart compostere kan alleen bij een voldoende hoge aanvoer en afname van de compost. Centraal compostere van biologische compost is nodig. Dat is nu niet het geval.

Vraag 2. Welke belemmeringen ziet u en welke randvoorwaarden zijn er volgens u in het gebruik van compost van natuurterreinen?

- Het grote probleem is de wetgeving die voorschrijft dat vanaf 2012 alleen biologische compost als A-meststof mag worden aangeduid. De kwaliteitsborging van groencompost moet voldoende zijn om het in de biologische landbouw te gebruiken. Certificering zou hier kansen kunnen bieden. Wat is er eigenlijk mis met de kwaliteit van de groencompost zoals die nu wordt geleverd?
- In de Nederlandse wetgeving worden er hogere eisen gesteld aan de productie en levering van compost dan aan die van dierlijke mest, terwijl bovendien de dierlijke mest met geld toe aan de akkerbouw wordt geleverd. Dit veroorzaakt een ongelijke concurrentie op de markt van meststoffen.

Vraag 3. Wat is nodig om de belemmeringen op te lossen?

- De deskundigengroep die een adviserende rol heeft naar het ministerie in het bijstellen van het percentages A-meststof moet voor aanpassing van de wetgeving pleiten.

4.3 Groep natuurterreinbeheerders

Stelling. “De afzet van producten van natuurterrein aan de biologische sector heeft de hoogste prioriteit”

- De natuurterreinbeheerders leveren graag aan de biologische sector, maar er is concurrentie met andere afzetkanalen, zoals die voor de energievoorziening. Ook die afzet is maatschappelijk gewenst.
- Er is schaarste aan organisch materiaal en de koopkrachtige vraag van de biologische sector is beperkt.
- De biologische sector laat zich te weinig horen. De terreinbeheerders hebben geen of nauwelijks notitie van de wensen van de biologische sector. Er moet meer gedaan worden aan voorlichting en het creëren van draagvlak om afzet naar de biologische sector te bevorderen.

Vraag 1. Welke kansen ziet u in het gebruik van compost van natuurterreinen?

- Het is een goede meststof en de productie op natuurterreinen past in de geest van de biologische landbouw. Compost is een bodemverbeteraar. Gras, heide, ruigte bevatten voedingsstoffen en de productie voldoet aan biologische criteria.
- Het is een kwestie van vraag en aanbod. Welke waarde heeft bio-compost? Waardeer de organische stof in het product. Locale afzet. Composteerders met aparte stroom/opslag.
- Product uit natuurterrein moet je niet als afval bestempelen.
- De samenwerking landbouw en natuur kan verbeterd worden. Maaiselverwerking kan daarvoor als ‘smeerolie’ dienen.

Vraag 2. Welke belemmeringen ziet u en welke randvoorwaarden zijn er volgens u in het gebruik van compost van natuurterreinen?

- Wanneer mag compost als biologische compost gebruikt worden? Certificering per perceel of certificering van de natuurorganisatie? Wetgeving is een probleem; veel te strikt.
- De concurrentie in de markt neemt toe en dus zal er meer voor betaald moeten worden. De betaalbaarheid van biologische compost wordt een probleem.
- De logistiek levert problemen op. Er zijn meerdere belangenbehartigers. Er is een committent nodig betreffende kwantiteit en stabiliteit. Scheiding van gangbare en biologische stromen is een probleem.
- De interpretatie van landelijke wetgeving verschilt soms per provincie.
- Composteren op de natuurterreinen zelf wordt niet als een reële optie beschouwd.
- Er bestaat onduidelijkheid over de vraag in hoeverre aanvoer van product van natuurterreinen aan biologische bedrijven, die zelf composteren, in de mestboekhouding moet worden meegenomen. Telt de stikstof en fosfaat van gras dat op stam is verhuurd aan een biologische teler mee in de aanvoer van meststoffen als dit gras voor compostering wordt gebruikt? Klopt het dat dit gras dan niet onder de noemer ‘afval’ valt?
- Groenafval valt juridisch onder de nationale en Europese afvalstoffenregelgeving.

Vraag 3. Wat is nodig om de belemmeringen op te lossen?

- Zorgen voor maatwerk in wet- en regelgeving. Maatschappelijk draagvlak creëren; communicatie en voorlichting. Versoepel de criteria waaraan biologische compost moet voldoen. Natuurmaaisel is toch geen afval. De 1 km-grens moet verruimd worden.
- Composteer in natuurgebied op een sublocatie. Maak de compost niet duurder dan nodig is.
- Versterk de relatie tussen biologische telers en terreinbeheerders. Zorg voor regionale oplossingen.
- Natuurterreinbeheerders moeten vaste materiaalstromen aanwijzen voor gebruik als biomeststof.

Bijlage 1.

Aanwezigen op de workshop op 26 november 2009 op de Warmonderhof in Dronten

Akkerbouw/vollegrondsgroenten

1. Joost van Strien, Oud Emmeloorderweg 34, 8307 RA, ENS, 0527-251567, 0617234866, j.van.strien@ideco.nl
2. Thieu Verdonschot, 0321-312854, thieuverdonschot@zonnet.nl, Wisentweg 20, 8251 PC Dronten
3. Hans Rozendaal, Oudendijk 67, 3291 LM STRIJEN, 0186-571649, 06-12039926, mtsrozendaal@biologischgoed.nl

Veehouderij

4. Jan Duijndam Bieslandseweg 1, 2645 BM DELFGAUW, 015-2125634, 06-51072501, info@hoevebiesland.nl

Glastuinbouw

5. Fons Verbeek, Muldersweg15, 5941 MX VELDEN, 077-4729069, fons@gebrverbeek.nl.

Natuurterreinbeheerders

6. Staatsbosbeheer. Frank van Hedel, Binnensingel 3, 7411 PL Deventer; Postbus 563, 7400 AN Deventer, 06-22818366, f.hedel@staatsbosbeheer.nl
7. Drents Landschap, Dhr. T. Bezuijen, t.bezuijen@drentslandschap.nl, B.G. van Wezelplein 10, 9431 AG, Westerbork

Composteerders

8. BVOR: Hans Scholten, Agro Business Park 38, 6708 PW Wageningen, 0317-426755, scholten@bvor.nl
9. Mark van Iersel, 0411-648100, Biezenmortel, mark@van-iersel.eu,
10. Den Ouden; Gijs van Ginkel, 06-22149962, gijs@denoudenbv.nl, Naarderstraatweg 6, 1399 VR Muiderberg.
11. groencomposteerder Van Werven Hattemberbroek, 038-3761449; Timo Buist, 06-43358443, t.buist@vanwerven.nl, Biddingringweg 23, 8550 PB Biddinghuizen.

Beleid

12. Piebe Hotsma, Ministerie LNV, directie Kennis, Postbus 482, 6710 BL Ede, Tel: 0318-82 25 00; p.h.hotsma@minlnv.nl
13. Ingeborg de Groot (Skal). Stichting Skal, Postbus 384, 8000 AJ Zwolle, tel. 038 – 426 8181, idg@skal.nl

Onderzoek en voorlichting

14. Coen ter Berg, info@coenterberg.nl, Buurtsteeg 8, 8373 EN, Blankenham.
15. Peter Dekker, PPO-AGV, peter.dekker@wur.nl
16. Jan Paauw, PPO-AGV, jan.paauw@wur.nl
17. Derk van Balen, PPO-AGV, derk.vanbalen@wur.nl
18. Bert Pinxterhuis, PPO-AGV, bert.pinxterhuis@wur.nl
19. Merijn Bos, LBI, m.bos@louisbolk.nl
20. Leen Janmaat, l.janmaat@louisbolk.nl
21. Wim Voogt, WUR-glastuinbouw, Violierenweg 1, 2665 MV Bleiswijk, Wim.Voogt@wur.nl